TYGODNIK

PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

ROK 12.

CZĘŚĆ XXIV.

PETERSBURG.

W DRUKARNI WOJENNEJ.

1841.

CZĘŚĆ XXIV. № 51. ROK 12. (1841).

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Gräfe; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze infarmacyjném; w Wilnie w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna* w Rossyi s pocztą a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 r. ass. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Gräfe *Roczna*, 45 rubli assygn. *Półroczna*, 25 rub. assyg. Dla Królestwa Polskiego *Roczna*, 53 rubli assygn. *Półroczna*, 28 rub. ass.

PIĄTEK, $\frac{11}{23}$ LIPCA.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Petersburg, $\frac{10}{22}$ *Lipca*.

Manifest CESARSKI.

Z BOŻEJ ŁASKI

MY MIKOŁAJ PIERWSZY,

CESARZ I SAMOWŁADCA WSZECH ROSSYJ.

i t. d. i t. d. i t. d.

«W celu ułatwienia obrotów w Kredytowych Państwa zakładach i razem pomnożenia w publicznym obigu massy lekko-przenośnych znaków pieniężnych, uznając za pożyteczną ustanowić nowy ich rodzaj z zupełném w ich wartości zabespieczeniem, zgodnie ze zdaniem Rady Państwa, stanowiemy co następuje:

I) Po upływie sześciu tygodni od dnia obwieszczenia niniejszego Manifestu NASZEGO Kassa Zachowawcza Domu Wychowania (Podrzutków) i Pożyczkowy Bank Państwa upoważnione zostają do wydawania na przyszłość pożyczek, na zaręki dóbr nieruchomych, w *biletach kredytowych* wartości 50 rubli srebrnych. Bilety te sporządzane są według szczególnej formy. Modele ich będą przedstawione od Ministerstwa Skarbu. Rządzącemu Senatowi i rozesłane po wszystkich Ministerstwach, Głównych Zarządach i Izbach Skarbowych. One mają też być wystawione na wszystkich kupieckich Giełdach.

II) Wypuszczono będzie biletów Kredytowych na summę 30 miljonów rubli srebrnych. Z tej ogólnej summy 15 miljonów ma przypaść na kassę Zachowawczą Moskiewską, 8 na Petersburską, a 7 na Bank Pożyczkowy.

III) Bilety Kredytowe zostają zawarowane całém mieniem Kredytowych zakładów Państwa i nadto niezwłoczną w każdym czasie wymianą ich na brzęczącą monetę na zasadzie V punktu niniejszego Manifestu.

IV) Kredytowe Bilety mają mieć w całém Państwie kurs równy monecie srebrnej.

V. Wymiana Biletów Kredytowych na brzęczącą monetę lub assygnaty, czyni się, na żądanie okazicieli, w obu Kassach Zachowawczych i w banku Pożyczkowym bez ograniczenia summy i bez różnicy co do tego, ztąd bilet został wydany. Dla ułatwienia co najrychlejszej wymiany Kassy Zachowawcze i Bank Pożyczkowy, wraz z każdem wydaniem biletów, na jakąkolwiek ilość, mają odkładać w monecie brzęczącej, do osobnej tym końcem ustanowionej kassy summę odpowiednią niemniej nad szóstą część tej na jaką wydane były bilety.

VI. Dla tym większego ułatwienia wymiany biletów zaleconém jest wszystkim kassom powiatowym wymieniać je każdemu z okazicieli na summę w jedne ręce do 100 rubli srebrnych.

VII. Fundusz wymiany i ilość biletów tak wypuszczonych jako i newypuszczonych, zostają pod kontrolą Rady Kredytowych zakładów Państwa. Prócz codziennej rewizyi przez same Kassy zachowawcze i Bank Pożyczkowy, ustanawia się szczególna, dwa razy do roko, jakoto: w Kassie Petersburskiej i Banku Pożyczkowym, bezpośrednio przez Radę zakładów Kredytowych, a w Kassie Moskiewskiej przez trzech Senatorów wyznaczanych od Ministra Sprawiedliwości, wraz z gubernijalnym Marszałkiem Szlachty i Głową miasta. Zrewidowane przez nich rachunki, wraz z ich uwagami, również przedstawują się pomienionej Radzie.

VIII. Wymiana z użytych Biletów Kredytowych na nowe, dzieje się na zasadzie prawideł istnących względem innych znaków przedstawujących pieniądze.

*

IX) Przesyłanie Biletów Kredytowych przez pocztę ma miejsce na jednakowych zasadach z assygnatami i biletami depozytowemi, to jest za opłatą procentu zabezpieczenia od summy i ilości ustanowionej od wagi.

X) Wywoz za granicę i przywoz ich do kraju zostają zabronione stosownie do ustaw celnych, istnących co do biletów depozytowych.

XI) Fałszowanie Biletów Kredytowych poddaje winnych pod też same kary, jakie ustanowione są Prawem za fałszowanie innych papierów Skarbowych.

Szczegółowe prawidła co do wewnętrznych czynności w tym przedmiocie Rad Opiekuńczych i Banku Pożyczkowego, tudzież co do wzajemnych między niemi rozrachunków z wymiennego funduszu, niezwłocznie dane będą przez Nas właściwym Zwierzchnościom.

Dan w Peterhofie, w dniu 1 Lipca, lata od Narodzenia Chrystusa Pana 1841, panowania Naszego szesnastego.

(podpisano) MIKOŁAJ.

— Przez Reskrypt Cesarski z d. 25 Czerwca, gubernator Cywilny Tambowski Rzeczywisty Radzca Stanu *Korniłow* mianowany kawalerem orderu Św. Anny 1 klassy z koroną.

— Przez takiż Reskrypt z dnia 19 Czerwca mianowany kawalerem orderu Św. Stanisława 1 klassy Dowodzca 2 brygady 20 dywizyi pieszej i Naczelnik lewego skrzydła linii Kaukazskiej Jenerał-major *Olszewski 2.*

— W ciągu zeszłego miesiąca Czerwca na drodze żelaznej Carskosielskiej było przejeżdżających 84,541, i dochód w massie wyniosł 31,655 rubli 7 kop. srebrem (110,797 r. 74½ k. ass.)

— Na czas nieobecności Petersburskiego Ober-Policmejstra, który otrzymał urlop, zarząd policyi stołecznej, od 21 Czerwca, objął z woli Cesarskiej pułkownik *Zabudzki.*

— Przybyły od niejakiego czasu do tutejszej stolicy sławny z oswajania najdzikszych zwierząt P. Carter, od dnia 7 b. m. otworzył swoję menażeryą dla publiczności.

Warszawa.

Ogłoszono postanowienie N. Pana wydane 15 z. m. «Uznając stosownem obecne nazwisko gubernii Krakowskiej w naszem Królestwie Polskiem, zmienić, dla uniknienia tożsamości nazwania z przyległym onej okręgiem Wolnego miasta Krakowa; mieć chcemy aby gubernia Krakowska, od stolicy swej Kielc odtąd nazywała się Kielecką.»

— N. Pan postanowił 23 z. m. «Tajny Radzca Fuhrmann, Dyrektor Główny Prezydujący w Komisyi Rządowej Przychodów i Skarbu, prezydować będzie w Radzie Stanu, na przypadek wydarzyć się mogącej, w ciągu 2 półrocza r. b., nieobecności Namiestnika tegoż Królestwa.

— Minister Sekretarz Stanu zawiadomił Namiestnika Królestwa pod dniem 14 (26) Czerwca r. b., że N. Pan wziąwszy pod rozwagę przedstawienie J X. Mości, raczył zgodnie z temże zezwolić, ażeby względem tych Urzędników Królestwa Polskiego, pełniących obowiązki urzędów 6 klassy i wyższych, którzy przez odznaczającą się gorliwość w służbie, zasłużą na szczególny wzgląd zwierzchności, czynione były oddzielne przedstawienia o zatwierdzenie ich przez J. C. Mość w 6 klassie, a tem samem o dozwolenie Heroldyi Królestwa przyznawania im szlachectwa dziedzicznego, z ograniczeniem wszakże przedstawień w tej mierze do dnia 1 (13) Lipca 1842 r., i to przedewszystkiem na korzyść tych Urzędników, którzy pragną synów swoich przeznaczyć do służby wojskowej. Nadto podobało się J. C. Mości oświadczyć, że gdyby nowa Ustawa o porządku służby cywilnej pozyskała Najwyższe zatwierdzenie, przed upływem terminu powyżej zakreslonego, w takim razie, ze względu na położenie samego przedmiotu i środek powyżej wyrazony ma ustać. *(Czas.)*

KURS WEXLOWY, PIENIĘŻNY I AKCYOWY.

Petersburg 8 Lipca.

Za rubel srebrny:

Na Londyn	na 3 m.	$38\frac{9}{16}$, $\frac{5}{8}$ pens.
— Amsterdam	— — —	$194\frac{1}{2}$, $\frac{1}{2}$ cens.
— Hamburg	— — —	$34\frac{5}{8}$, $\frac{11}{16}$ szel.
— Paryż	— — —	406, 407 cent.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Londyn 9 Lipca. Wiadomy już jest wypadek 484 wyborów; z tych 222 na stronie ministrów a 262 na stronie oppozycyi tory.

— Podług *Times* stronnictwo tory ma w Parlamencie

zarzucić lordowi John'owi Russell że jego obior w City był nieprawny i że mu nienależnie przyliczono kilka głosów. Oppozycya więc spodziewa się że wybór ten będzie unieważniony, a natomiast Członkiem Parlamentu obwołanym będzie następujący po nim kandydat tory, P. Atwood.

Pierwsze zagadnienie na którém w Parlamencie zewrą się stronnictwa wydzierające sobie władzę, będzie obiór Mówcy czyli Prezydenta Izby Niższej. Lord John Russell poda na nowo P. Shaw Lefevre a sir Robert Peel pana Goulbourn, gdyż zdrowie P. Wynn nie pozwala mu ubiegać się o tę wysoką godność.

— 30 Czerwca 800 żołnierzy przeznaczonych do Chin, zabrało się na okręt w Deal.

— 28 Czerwca otwarto pierwszą część drogi żelaznej z Bristol do Exeter. Jest to przedłużenie drogi zwanej *Wielką Zachodnią* (Great Western). Kiedy ten oddział będzie ukończony i gdy z drugiej strony ukończy się oddział przechodzący przez hrabstwa wschodnie, ta droga stanowić będzie liniją prawie prostą która idąc z Yarmouth do Exeter przez Londyn i Bristol będzie miała niemniej nad 510 kilometrów, (przeszło 2,300,000 sążni rossyjskich.) Jest to długość mało co mniejsza od wszystkich razem wziętych dróg żelaznych w Belgii.

Anglia będzie tą drogą przerznięta od zachodu na wschód, jak już jest przerznięta od południa na połnoc drogą idącą przez Londyn do Birmingham i Liverpool. W obecnym stanie dróg żelaznych w Anglii wyrachowano że zbiór z nich wyniesie 3 miljony funtów sterl. i że po nich przejedzie 50 miljonów podróżnych. Ten ruch, który dziś przestał już nas dziwić, a który przed laty jeszcze dziesięciu byłby poczytany za bajkę; jest, taki, iż naprzykład oddział drogi z Londynu do Birmingham, daje dochodu 20,000 funtów (500,000 rubli assyg.) na tydzień.

— Donoszą z Makao, z dnia 30 Marca, że Sąd Kryminalny w Pekinie, uznał byłego komisarza Ke-schen winnym zdrady kraju i rozkazano odebrać wszystkie pieniądze i rzeczy jakie ten urzędnik odebrał w darze od anglików i oddał swoim krewnym dla przechowania.

— Wszyscy Członkowie Gabinetu którzy się podali za kandydatów do parlamentu zostali obrani jakoto: lord John Russell w Londynie, lord Palmerston w Tiverton, sir John Cam Hobhouse w Nattingham', Kanclerz Skarbu w Portsmouth, P. Macauley w Edinburgu, P. Labouchere w Taunton, sir Georges Grey w Devonport, P. Clay w Tower-Hamlet, P. Parker w Sheffield, Attorney jeneralny w Worcester, P. Vernon Smith w Northampton, Lord-Adwokat w Leith, kapitan Deans Duddas w Greenwich, lord Listowell w St. Albans.

— Obrachowano że dotąd wybory Parlamentowe kosztowały już obu stronom ogromną summę 20 miljonów funtów.

— Donoszą z Sheffield o okropnym przypadku zdarzonym tam 3 Lipca. Spuszczano z warstatu okręt parowy, na którym znajdowało się przeszło 150 osób. Okręt jak tylko doszedł do wody, natychmiast zatonął ze wszystkiemi ludźmi.

— Listy z Kalkutty donoszą o silnie tam grasującej cholerze.

Paryż, 8 Lipca. Biulletyn Praw zawiera podany do powszechnej wiadomości traktat handlowy zawarty między Francyą i Hollandyą.

— Donoszą z Tours że tam w nocy na 4 Lipca dały się uczuć dwa mocne trzęsienia ziemi.

— Thorwaldsen spodziewany jest w tych dniach do Paryża.

— Donoszą z Madrytu pod d. 29 Czerwca że ministrowie złożyli izbie deputowanych projekt prawa mający na celu ogłoszenie że wszelkie dobra duchowieństwa świeckiego są uważane jako dobra rządowe.

— Xiążę Soult wrócił do Paryża.

Hanower 7 Lipca. Pogrzeb Krolowej odbył się tu dziś z wielką wystawą.

Wiedeń. Minister Skarbu Cesarsko-rossyjski przejechał przez tutejszą stolicę udając się do Gastein.

Haga. Kilka gazet twierdzi za pewną że xiążę Alexander Niderlandski, drugi syn Króla, ma być mianowany Rządzcą Xięztwa Luxemburskiego.

NAJPOŹNIEJSZE WIADOMOŚCI.

Haga 9 Lipca. J. C. W. Wielki Xiążę Rossyjski Konstantyn, w towarzystwie Kontr-admirała Lütke i ministra Rossyjskiego barona de Maltitz przybył tu wczora z Helder. Król Jmć wyjeżdżał na spotkanie J. C. Wysokości.

Londyn, 10 Lipca. *Times* ogłasza dziś wypadek 529 wyborów. Z tych 295 na stronie oppozycyi tory, a 234 na stronie ministrów czyli whigów — *Globe* i *Advertiser* twierdzą że jeżeli większość Tory, po ukończeniu wyborów nie będzie dostateczna do dzielnego wspierania spodziewanego ministerstwa pod wodzą sira Rob. Peel, parlament znowu zostanie rozpuszczony niezwłocznie.

Paryż, 10 Lipca. W Tulusie za przybyciem nowego Prefekta Mahul zaszły rozruchy; lud chciał mu wyprawić *harmider* (charivari) i musiano użyć siły zbrojnej dla rozpędzenia tłumu. Lud rozchodząc się wybił okna u Prokuratora P. Plougoulm.—Dziś papiery na Giełdzie nieco się podniosły.

Hiszpanija. Senat Hiszpański ukończył 3 Lipca w nocy, rozprawy o opiece nad młodą Królową i większością 47 głosów przeciw 23 postanowił że opieka jest wakującą. Teraz obie izby przystąpią do obioru opiekuna.

(Journ. de S. P. G. P. Psz. Połn.)

ROZMAITOŚCI.

PROSPEKT NA NOWE PISMO PERYODYCZNE.

— Do ważnych naukowych przedsięwzięć należeć zapewne będzie rospoczęte w Berlinie czasopismo, którego programma mamy przed sobą. Xięgarz Reimer w Berlinie zamierzył wydawać w kwartałowych poszytach *Archiwum wiadomości dających poznać Rossyją pod względem naukowym* (Archiv für wissenschaftliche Kunde von Russland). Redakcëją tego pisma trudnić się będzie P. Erman znany z odbytej naokoło świata podróży. Znakomici Berlińscy uczeni Karol Ritter, Schott i Varnhagen von Ense mają być jego spółpracownikami. W programmacie wyliczone są źrzódła z których Archiwum stale czerpać będzie swoje wiadomości, i z wyliczenia tego widać, iż oprócz dzieł i xiążek w Rossyjskim języku wychodzących, użytemi zostaną pamiętniki naukowych zakładów i liczne w Rossyi wychodzące czasopisma. Nadto ku wzbogaceniu tego zbioru przyłożą się nadsyłane umyślnie z Petersburga materyjały. Gorliwy o dobro nauk Minister skarbu Cesarstwa hr, Kankryn zapewnił skuteczną ku temu ze swej strony pomoc i pozwolił aby osoby chcące z Rossyi naukowe, przemysłowe i handlowe odkrycia i prace Berlinskiemu Archiwum udzielać, przesyłały pisma swoje do jego Kancellaryi w Petersburgu.

Przy takich środkach, przy takim zasobie, niewątpimy, iż przedsięwzięcie Berlińskich uczonych pójdzie pomyślnie i przyczyni się istotnie do upowszechnienia w Europie wielu pożytecznych dla nauk wiadomości, które dotąd nie dość prędko do niej z Rossyi dochodziły.

Brak miejsca nie pozwala nam powtórzyć w całej rościągłości umiejętnie napisanego programmatu, przytoczymy więc tylko to co w nim czytamy o spodziewanym dla nauk fizycznych plonie, z postrzeżeń w Rossyi zrobionych.

«Zmiana w zasadowych pojęciach *termicznej klimatologii* zaszła niedawno jedynie z powodu doświadczeń ściągających się do klimatu i wegetacii w Jakuckim obwodzie, gdyż za ich to pomocą z jednej strony dowiedziono, że w pewnych okolicach warsty ziemi od 10 do 350 stóp Paryskich pod jej powierzchnią, o każdym czasie są zimniejsze od marznącej wody, a z drugiej strony; że taki stosunek nie wywiera tych szkodliwych skutków na rośliny i zwierzęta, o których wiadome dotąd teoryje głosiły. Jakoż w rzeczy samej najzawołańsze meteorologiczne systemata, przy średniej temperaturze — 4°, 5 R. zakreślały granicę wiecznych śniegów, a tém samém nieprzebytą granicę dla wszystkich istot organicznych — a jednak wiadomo teraz, że koło Jakucka przy średniej temperaturze —6° R., i chow bydła i zasiewy zbóża dobrze się udają, co większa w tejże prowincii i pod szerokością jej stolicy, góry Aldańskie do wysokości 400 toazów modrzewiem są zarosłe. Nie mniej istotne są dla meteorologa stwierdzenia doświadczeń o szczególnie mocnem i słabem ciśnieniu powietrza, w Kazaniu i nad Kaspijskiem morzem, w Ochocku i nad Kamczatskiemi brzegami, tudzież nieznany dotąd stopień suchości powietrza, sprawdzony za pomocą doświadczeń w średniej Syberyi i na południe Bajkału. — Stanowiące epochę a zupełnie niespodziane postrzeżenia o przechodzie formacij rogowcowej i augitowej na Uralu, opisania zadziwiającego bogactwa pachydermów w potopowych warstach Północy, tudzież niedoścignione znajdowanie żywych zwierząt morskich (Phoca sericea) w Alpijskich zatokach Bajkału, o 1,260 stóp paryskich nad powierzchnią morza, złotodajne piaski we wszystkich górach Syberyi, obecność platyny i diamentów w górach Uralskich, osobliwszy związek Królestwa kopalnego w Nerczynsku ze świeżemi plutonicznemi wypadkami, zajęły już uwagę geognostów i t. d.

Każdy zeszyt pisma zawierać będzie cztery oddziały: I. Nauk fizyczno matematycznych. II. Nauk historycznych. III. Przemysłu i Handlu. IV. Literatury. Roczna prenumerata od Kwietnia b. r. w Niemieckich i Rossyjskich xięgarniach 5⅓ prusk. tal. (32 złp.)

Печатать позволяется: С.-Петербургъ. Іюля 10-го 1841. *П. Гаевскій.*

W DRUKARNI WOJENNEJ.